

Vesilaitoksen yhdystilivelka ja peruspääoman korko

valt 09.10.2023 § 50
592/02.02.00/2023

Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus ehdottaa valtuustolle, että vesihuoltolaitoksen pitkäaikaisen velan luonteiseksi muodostunutta yhdystilivelkaa kaupungille lyhennetään jatkossa nostamalla taseyksikölle kohdistettua pitkäaikaista lainaa. Esitetty linjaus tullaan huomioimaan vesilaitoksen talousarvioesityksessä, joka tuodaan toimielinten käsittelyyn talousarvion valmisteluaikataulun mukaisesti.
Toimivalta	Kuntalaki 14 §, Heinolan kaupungin hallintosääntö 7 §
Valmistelija	teknisen toimen johtaja Keijo Houhala puh. 0500 918 597 ja hallinto- ja kehitysjohtaja Hanna Hurmola-Remmi, puh. 044 780 1420, etunimi.sukunim@heinola.fi
Tiedoksianto	sähköposti teknisen toimen johtaja vesihuoltoinsinööri taloustuki@heinola.fi

khall 02.10.2023 § 207

Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä	kaupunginjohtaja Parkkonen, Jari
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää ehdottaa valtuustolle, että vesihuoltolaitoksen pitkäaikaisen velan luonteiseksi muodostunutta yhdystilivelkaa kaupungille lyhennetään jatkossa nostamalla taseyksikölle kohdistettua pitkäaikaista lainaa. Esitetty linjaus tullaan huomioimaan vesilaitoksen talousarvioesityksessä, joka tuodaan toimielinten käsittelyyn talousarvion valmisteluaikataulun mukaisesti.
Toimivalta	Kuntalaki 14 §, hallintosääntö 7 §

Valmistelija	teknisen toimen johtaja Keijo Houhala puh. 0500 918 597 ja hallinto- ja kehitysjohtaja Hanna Hurmola-Remmi, 044 780 1420, etunimi.sukunim@heinola.fi
Valmistelu	Osana muutosohjelman sopeuttamistoimenpiteitä on tarkasteltu vesilaitoksen talouden kokonaisuutta. Tässä yhteydessä on todettu, että vesihuollon tulee vesihuoltolain 18 §:n mukaan tuloillaan pitkällä aikavälillä pystyä kattamaan vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset. Tätä ei vesilaitoksen osalta ole kyetty noudattamaan, sillä investoinnit on rahoitettu kaupungin toimesta, mikä on kasvattanut nollakorkoista yhdystilivelkaa, joka on muodostunut pitkäaikaisen lainan luonteiseksi eräksi. Tilanteen korjaamiseksi on esitetty vaihtoehtoja, joista tarkoituksenmukaisin on kuitenkin erillisen lainan nostaminen vesilaitokselle. Tekninen lautakunta on käsitellyt asiaa kokouksessaan 14.9.2023.
Jatkokäsittely	valtuusto
tekltk 14.09.2023 § 61	
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin. Hallinto- ja kehitysjohtaja sekä talouden projekti- ja kehityspäällikkö olivat paikalla asiasta käydyn keskustelun aikana.
Esittelijä	teknisen toimen johtaja Houhala, Keijo
Päätösehdotus	Lautakunta päättää esittää hallitukselle ja edelleen valtuustolle, että vesihuoltolaitoksen pitkäaikaisen velan luonteiseksi muodostunutta yhdystilivelkaa kaupungille lyhennetään jatkossa nostamalla taseyksikölle kohdistettua pitkäaikaista lainaa. Esitetty linjaus tullaan huomioimaan vesilaitoksen talousarvioesityksessä ja tuodaan toimielinten käsittelyyn talousarvion valmisteluaikataulun mukaisesti.
Toimivalta	Hallintosääntö 58 §
Valmistelija	hallinto- ja kehitysjohtaja Hanna Hurmola-Remmi, puh 044 780 1420, etunimi.sukunimi@heinola.fi talouden projekti- ja kehityspäällikkö Piia Paasiranta, puh 044 797 5743, etunimi.sukunimi@heinola.fi
Valmistelu	Vesilaitoskokonaisuus (vesihuolto ja huleveden viemärointi) on eriytetty kirjanpidollisesti kunnallisena taseyksikkönä 1.1.2015

alkaen. Eriyttäminen perustuu vesihuoltolain 20 §:n määräyksiin. Eriyttämisen yhteydessä on vahvistettu taseyksikön avaava tase, kaupungin sijoittama peruspääoma sekä peruspääomasta perittävä vuotuinen korko.

Kirjanpidollisessa taseyksikössä investointimenot lisäävät yhdystilivelkaa kunnalle ja investointitulot vähentävät sitä tai lisäävät yhdystilisaatavaa kunnalta. Yhdystilivelan muutos käsitellään lyhytaikaisten velkojen muutoksena ja yhdystilisaatavan muutos saamisten muutoksena kunnalta. Yhdystilivelka voi kasvaa merkittävän suureksi silloin, kun taseyksikkö tekee suuria investointeja. Tämän seurauksena yhdystilivelka voi muodostua pitkäaikaisen velan luonteiseksi eräksi tai jopa oman pääoman luonteiseksi eräksi, jos taseyksikkö ei tulorahoituksella kykene lyhentämään velkaa pitkälläkään tähtäimellä. Näin on tapahtunut Heinolan vesihuoltolaitoksen osalta. Investointitaso on ollut korkea ja vesihuoltolaitos ei ole kyennyt tulorahoituksella kattamaan investointeja tai lyhentämään velkaa.

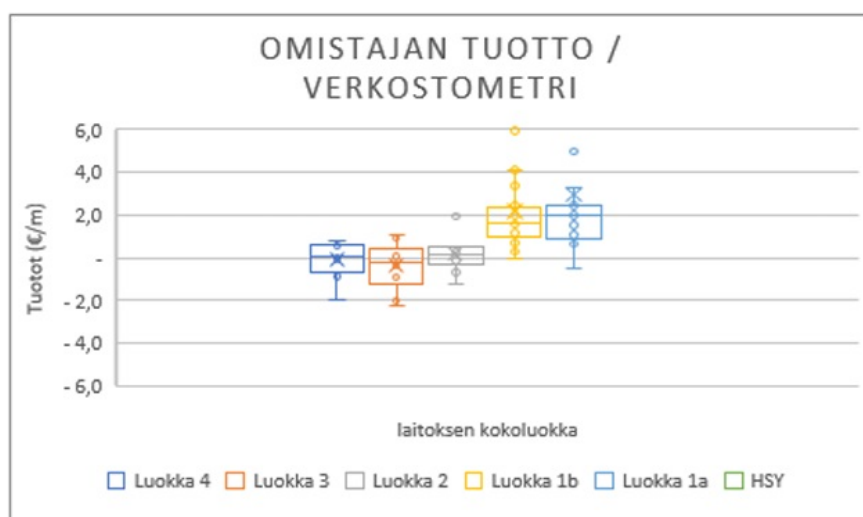
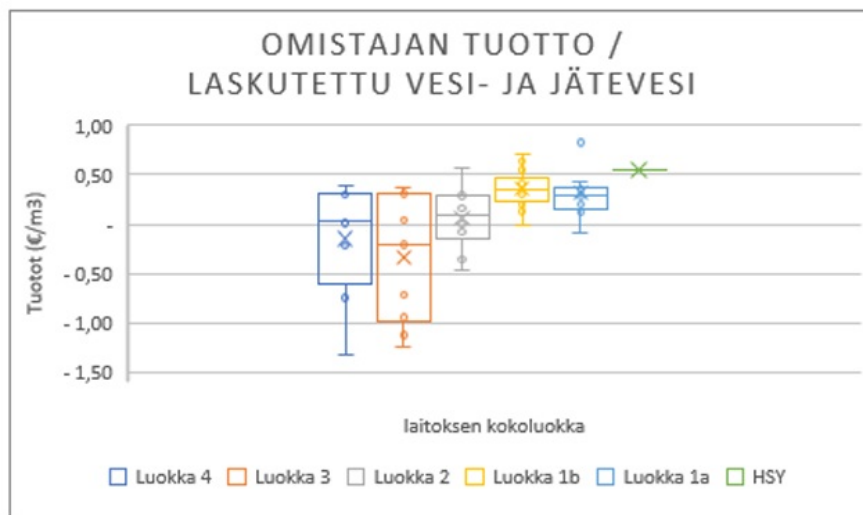
Vesilaitoksen yhdystilivelka on investointien myötä noussut ja oli viime vuoden tilinpäätöksessä jo 14,6 milj. euroa (kesäkuun 2023 lopussa n. 16,2 milj. euroa). On selvää, että saaminen on kaupungin puolelta kääntynyt pitkäaikaisen lainan kaltaiseksi ja käytännössä kaupunki on viimeiset vuodet rahoittanut vesilaitoksen toimintaa nollakorolla. Tämä tilanne ei voi kuitenkaan olla pysyvä. Vesihuollon tulee vesihuoltolain 18 §:n mukaan tuloillaan pitkällä aikavälillä pystyä kattamaan vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset.

Tilanteen korjaamiseksi kaupungilla on kirjanpidon näkökulmasta neljä erilaista vaihtoehtoa:

- 1) Pääomittaa vesihuoltolaitosta ja periä pääomasta vuotuista korkoa
- 2) Myöntää pitkäaikaista lainaa sisäisesti vesihuoltolaitokselle ja periä tästä markkinaehtoista korkoa
- 3) Nostaa vesilaitokselle korvamerkitty laina, josta taseyksikkö maksaa itse markkinaehtoisen koron
- 4) jokin yhdistelmä näistä edellä mainituista.

1) Pääomittaminen

Vesilaitoksen peruspääoma taseessa on 10,1 milj. euroa ja siitä maksettava korko 6%:ia. Mikäli kaupunki päättäisi pääomittaa vesihuoltoa 16,2 milj. eurolla tarkoittaisi se peruspääoman kasvamista 26,4 milj. euroon, jolloin vuotuinen peruspääoman korko olisi 6%:in korolla laskettuna 1,6 milj. euroa vuodessa. Pääomittamisen yhteydessä tulisi tällöin tarkastella peruspääoman koron laskemista, jotta korvaus peruspääomasta ei rasittaisi vesilaitoksen taloutta liikaa. Vesihuoltoyhdistys on AFRYn tilauksesta tutkinut vuonna 2022 vesihuoltolaitosten taloutta. Tutkimuksessa on tarkasteltu mm. pääomantuoton osuutta suhteessa laitostekoihin.

Heinolan vesilaitos kuuluu kokoluokkansa puolesta kategoriaan 1b. Vuoden 2022 tunnuslukujen valossa pääoman tuotto kuutiota kohden oli 0,31 euroa ja verkostometriä kohden 0,97 euroa. Pääomittamisen kautta tuotto kasvaisi 6%:n pääomankorolla 0,79 euroon kuutiota kohden ja 2,51 euroon verkostometriä kohden. Mikäli pääomasta perittävä korko laskettaisiin lähemmäs markkinakorkoa eli 4%:iin niin tuotto olisi 0,53 euroa kuutiota kohden ja 1,68 euroa verkostometriä kohden.

Pääomittamiseen tilanteessa, jossa toiminnan järjestäminen on kokonaistarkastelussa, on kuitenkin syytä kuitenkin suhtautua varovaisuudella. Taseyksikön tase ei oman pääoman osalta kuitenkaan edellytä pääomittamista, sillä taseyksiköllä on kertynyttä ylijäämää taseessa. Näin ollen taseyksikön pääomittamiseen tässä tilanteessa ei ole riittäviä perusteita.

2) Sisäinen laina vesihuoltolaitokselle

Pääomittamisen sijaan kaupunki voisi myöntää vesilaitokselle pitkäaikaista lainaa. Tämä edellyttäisi kaupungilta sisäisen pankin toimintaperiaatteiden määrittelyä. Kaupunki joutuisi kuitenkin vuosittain nostamaan vesilaitoksen tarvitseman rahoituksen ulkoisilta

markkinoilta ja kantaisi siten mahdolliset rahoitusriskit, mikäli korkotasoa ei lukita kaupungin ulkopuoliseen rahoitukseen. Sisäinen korkolaskutus vaatisi työtä omalta organisaatiolta ja siten vain turhaan lisääisi rahoituksen välittämistä aiheuttavia kustannuksia vesilaitokselle.

3) Vesilaitokselle korvamerkitty laina

Selkeintä rahoitusriskien ja kirjanpidon näkökulmasta olisi kilpailuttaa vesilaitokselle oma korvamerkitty laina, jolla vesilaitos lyhentäisi yhdystilivelkaa kaupungille. Näin vesilaitos kantaisi itse mahdolliset rahoitusriskit, vastaisi rahoituskustannusten huomioimisesta hinnoittelussaan ja jatkossa myös tulevien vuosien investointien rahoituksen suunnittelussa. Vesilaitokselle tulisi täten varata talousarviossa taseyksikön rahoituslaskelmaan pitkäaikaisen lainan lisäystä. Kaupungin kokonaislainamäärään ja yhdisteltyyn rahoituslaskelmaan ei muutoksella ole talousarvion näkökulmasta vaikutusta, sillä vesilaitoksen rahoitus on sisältynyt tähän asti peruskaupungin rahoitukseen nollakorolla, mikä ei ole vesihuoltolain mukaista. Lainanhoitokustannukset tulevat jatkossa kohdentumaan taseyksikölle ja siten ne tulevat rasittamaan taseyksikön tulosta. Tämä tulee vesilaitoksen jatkossa ottaa huomioon omaa talouttaan ja hinnastojaan suunniteltaessa.

Tiedoksianto

sähköposti

valmistelijat